



KURATORIUM  
OŚWIATY  
W KRAKOWIE

**Kod ucznia.....**

Małopolski Konkurs Geograficzny  
dla gimnazjalistów  
**Rok szkolny 2015/16**  
Etap rejonowy – 7 stycznia 2016 r.

Suma punktów:

Miejsce na metryczkę:



KURATORIUM  
OŚWIATY  
W KRAKOWIE

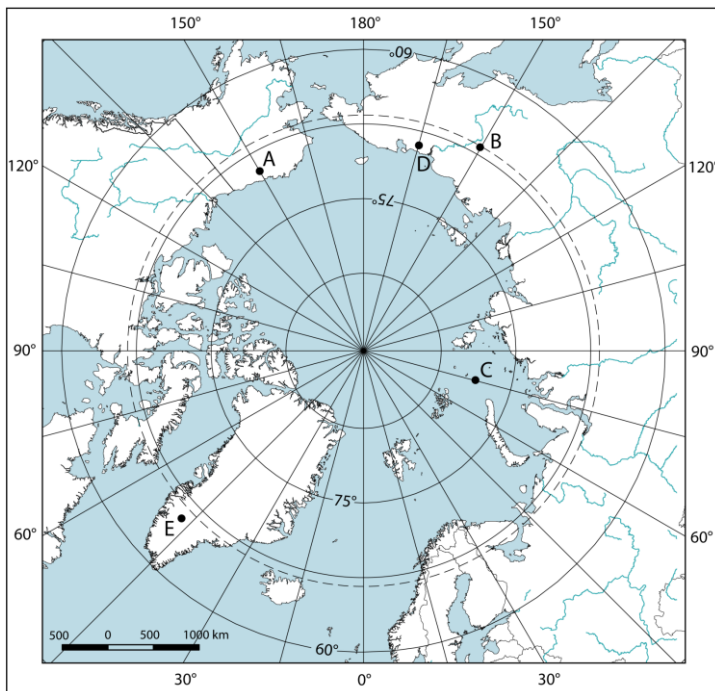
*Drogi Gimnazjalisto!*

1. Przed Tobą zestaw **27** zadań konkursowych zamieszczonych na 15 stronach arkusza konkursowego.
2. Na rozwiązanie zestawu masz **90** minut. Piętnaście minut przed upływem tego czasu zostaniesz o tym poinformowany przez Komisję Konkursową.
3. Za bezbłędne rozwiązanie wszystkich zadań możesz uzyskać **80** punktów.
4. W zadaniach, w których masz wskazać prawidłową odpowiedź, **zaznacz kółkiem** literę odpowiadającą właściwej informacji.
5. Pracuj uważnie, używając długopisu. Odpowiedzi udzielane przy pomocy ołówka nie będą oceniane. Możesz go używać jedynie w brudnopisie zamieszczonym na ostatniej stronie arkusza.
6. **Informacje zapisane przez Ciebie w brudnopisie nie podlegają ocenie.**
7. **Nie podpisuj** kartek imieniem ani nazwiskiem.
8. Pamiętaj, aby **nie używać** korektora. Jeżeli się pomylisz, **błędna odpowiedź przekreśl symbolem X.**
9. Wyłącz telefon komórkowy, jeśli go posiadasz.
10. **Brak wyboru odpowiedzi lub zaznaczenie większej liczby odpowiedzi niż wskazano w poleceniu** będzie traktowane jako błędna odpowiedź.
11. Staraj się, aby Twoja praca była czytelna.
12. Stwierdzenie niesamodzielności pracy lub przeszkadzanie innym (w tym np. włączenie się dźwięku telefonu komórkowego) spowoduje wykluczenie Cię z udziału w konkursie.

Życzymy Ci powodzenia i satysfakcji z uczestnictwa w konkursie.

*Autorzy zadań i Organizatorzy konkursu*

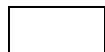
Korzystając z zamieszczonej mapy konturowej obszarów okołobiegunowych, na której zaznaczono położenie punktów A – E, **wykonaj zadania 1, 2, 3.**



**Zadanie 1. (0 – 3)**

**Zaznacz** w każdym wierszu tabeli poprawną odpowiedź, która informuje w jakim kierunku geograficznym od bieguna północnego znajdują się wymienione obiekty geograficzne.

<b>I</b>	Grenlandia	<b>A.</b> w południowo-zachodnim <b>B.</b> w południowo-wschodnim <b>C.</b> w południowym <b>D.</b> w północnym
<b>II</b>	Alaska	<b>A.</b> w północno-zachodnim <b>B.</b> w północno-wschodnim <b>C.</b> w południowym <b>D.</b> w północnym
<b>III</b>	Półwysep Skandynawski	<b>A.</b> w południowym <b>B.</b> w południowo-wschodnim <b>C.</b> w południowo- zachodnim <b>D.</b> w zachodnim



**Zadanie 2. (0 – 3)**

W Londynie (0°) jest czwartek 7 stycznia godzina 16:00 czasu uniwersalnego.

**Zaznacz** w każdym wierszu tabeli poprawną odpowiedź, która informuje, jaka data i dzień tygodnia obowiązują wówczas w trzech spośród zaznaczonych na mapie punktów.

<b>I</b>	w A	A. czwartek 7 stycznia B. piątek 8 stycznia C. środa 6 stycznia D. wtorek 5 stycznia
<b>II</b>	w B	A. czwartek 7 stycznia B. piątek 8 stycznia C. środa 6 stycznia D. wtorek 5 stycznia
<b>III</b>	w C	A. czwartek 7 stycznia B. piątek 8 stycznia C. środa 6 stycznia D. wtorek 5 stycznia

**Zadanie 3. (0 – 5)**

Każdej z podanych informacji przyporządkuj punkt zaznaczony na mapie, wybierając spośród A – E tak, aby informacja poprawnie odnosiła się do wskazanego miejsca na Ziemi. W każdym wierszu tabeli zaznacz literę, którą na mapie opisano właściwy punkt.

Informacje		Oznaczenia punktów na mapie
<b>I</b>	Noc polarna trwa najdłużej w punkcie	A / B / C / D / E
<b>II</b>	28 czerwca Słońce górowało najwcześniej w punkcie	A / B / C / D / E
<b>III</b>	W dniu równonocy wiosennej wysokość Słońca nad horyzontem w czasie górowania jest największa w punkcie	A / B / C / D / E
<b>IV</b>	Dzień polarny trwa najkrócej w punkcie	A / B / C / D / E
<b>V</b>	Zjawisko dnia polarnego nie występuje w punkcie	A / B / C / D / E

**Zadanie 4. (0 – 1)**

**Zaznacz poprawną odpowiedź, wybierając spośród podanych.**

Która godzina czasu strefowego jest na Przylądku Aleksander (78°N, 73°W) na Grenlandii, podczas gdy w Krakowie (50°N, 20°E) jest godzina 8:20 tego samego czasu?

- A. 2:20
- B. 1:40
- C. 13:40
- D. 14:20

**Zadanie 5. (0 – 3)**

W tabeli podano średnie miesięczne temperatury powietrza charakterystyczne dla jednego z typów klimatu występujących na Ziemi.

**Na podstawie danych z tabeli zaznacz poprawne dokończenie zdań 5.1 – 5.3, wybierając właściwą odpowiedź spośród podanych.**

T	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
°C	-31,6	-31,9	-26,7	-16,2	-5,7	2,8	9,3	8,3	3,2	-6,6	-19,8	-27,2

**5.1.** Podane w tabeli średnie miesięczne temperatury powietrza są charakterystyczne dla klimatu

- A. polarnego (arktycznego).
- B. subpolarnego (subarktycznego).
- C. umiarkowanego kontynentalnego chłodnego.
- D. umiarkowanego kontynentalnego ciepłego.

**5.2.** W typie klimatu o podanych w tabeli średnich miesięcznych temperaturach powietrza termiczne lato

- A. trwa cztery miesiące.
- B. trwa trzy miesiące.
- C. trwa dwa miesiące.
- D. nie występuje.

**5.3.** W typie klimatu o podanych w tabeli średnich miesięcznych temperaturach powietrza występuje

- A. tundra.
- B. tajga.
- C. step.
- D. lasotundra.

**Zadanie 6. (0 –4)**

Uwzględniając strefowość klimatyczno–roślinno-glebową na Ziemi w każdym zestawieniu oznaczonym literami A – D wykreśl jeden element, który nie pasuje do pozostałych wymienionych elementów środowiska przyrodniczego.

- A. klimat umiarkowany ciepły morski, stepy, trawy, czarnoziemy
- B. klimat umiarkowany chłodny, tajga, świerki, gleby brunatne
- C. klimat śródziemnomorski, makia, epifity, gleby cypryjskie
- D. klimat podrównikowy, lasy deszczowe, baobaby, żółtoziemy

**Zadanie 7. (0 –1)**

Południową granicę Arktyki wyznaczono umownie. W zależności od przyjętego kryterium ta część świata ma różny zasięg, a więc i różną powierzchnię. Zaznacz odpowiedź, która informuje, co stanowi botaniczną granicę Arktyki na lądach.

- A. występowanie lądolodów i czasz lodowych
- B. przebieg izotermy +10 °C
- C. północna granica tundry
- D. północna granica lasów iglastych

**Zadanie 8. (0 –4)**

Oceń prawdziwość informacji podanej w każdym zdaniu. Zaznacz P, jeżeli zdanie zawiera prawdziwą informację lub F – jeżeli informacja jest fałszywa.

Zdania		Ocena	
A.	Arktyka nie jest kontynentem.	P	F
B.	Geograficzny biegun północny znajduje się na Oceanie Atlantyckim.	P	F
C.	Biorąc pod uwagę astronomiczną granicę Arktyki, ta część świata zajmuje powierzchnię około 21 mln km <sup>2</sup> .	P	F
D.	Góry lodowe powstają w skutek zamarzania wody morskiej.	P	F

**Zadanie 9. (0 –1)**

**Zaznacz** zestaw, w którym wszystkie wymienione zwierzęta żyją tylko na obszarze Arktyki .

- A. białe niedźwiedzie, sowy śnieżne, pardwy, morsy
- B. renifery, foki, wieloryby, lisy polarne
- C. białe niedźwiedzie, pingwiny, morsy, foki
- D. kryl, mewy, albatrosy, foki

**Zadanie 10. (0 –3)**

**Zaznacz** w każdym wierszu tabeli dokończenie zdania, wybierając odpowiedź spośród podanych tak, aby zdania zawierały prawdziwe informacje.

<b>I</b>	Archipelag Svalbard należy do	A. Szwecji. B. Norwegii. C. Finlandii. D. Rosji.
<b>II</b>	Największą wyspą archipelagu Svalbard jest	A. Wyspa Księcia Karola. B. Nordaustlandet. C. Spitsbergen. D. Ziemia Franciszka Józefa.
<b>III</b>	Grenlandia należy do	A. Kanady. B. Stanów Zjednoczonych. C. Norwegii. D. Danii.

**Zadanie 11. (0 –6)**

**Skreśl** w podanych zdaniach zbędne wyrazy napisane pogrubioną czcionką, tak aby zdania zawierały prawdziwe informacje.

- A. W Archipelagu Svalbard **występuje / nie występuje** stałe osadnictwo.
- B. W miejscowości Barentsburg na Spitsbergenie znajduje się kopalnia **węgla kamiennego / rudy żelaza**, która jest kopalnią **rosyjską / norweską**.
- C. Na Spitsbergenie znajduje się Polska Stacja Polarna **im. Henryka Arctowskiego / im. Stanisława Siedleckiego**, która jest **osadą całoroczną / działa w czasie lata polarnego**.
- D. Na Spitsbergenie do produkcji energii elektrycznej i ciepłej wykorzystuje się **węgiel kamienny / ropę naftową**.

**Zadanie 12. (0 –3)**

Spośród wymienionych zaznacz te rodzaje działalności gospodarczej, które nie są prowadzone na Spitsbergenie.

- A. przemysł
- B. turystyka
- C. łowiectwo – polowanie na niedźwiedzie polarne
- D. recykling (przetwarzanie) śmieci
- E. wielorybnictwo – lądowe stacje przetwórcze
- F. handel

**Zadanie 13. (0 –1)**

Najdalej na północ położony punkt Grenlandii znajduje się na Przylądku Kap Morris Jesup ( $83^{\circ} 30' N, 32^{\circ} 40' W$ ). Oblicz, o ile kilometrów, najkrótszą drogą, oddalony jest ten punkt od bieguna północnego. Przyjmij, że długość, która odpowiada łukowi  $1^{\circ}$  południka wynosi 111,1 km. Wynik obliczeń zapisz poniżej.

Odpowiedź: .....

**Zadanie 14. (0 –4)**

Oceń prawdziwość informacji podanej w każdym zdaniu. Zaznacz P, jeżeli zdanie zawiera prawdziwą informację lub F – jeżeli informacja jest fałszywa.

Zdania		Ocena	
A.	Powierzchnia lodolodu grenlandzkiego wynosi ponad 2,8 mln km <sup>2</sup> .	P	F
B.	Na Grenlandii wydobywane jest złoto.	P	F
C.	Głównym towarem eksportowym Grenlandii są krewetki i ryby.	P	F
D.	Południowo-zachodnie wybrzeże Grenlandii opływa zimny prąd morski.	P	F

**Zadanie 15. (0 –3)**

Z podanych informacji zaznacz trzy, które nie odnoszą się do działalności gospodarczej na Grenlandii .

- A. wydobycie diamentów
- B. chów owiec w farmach
- C. uprawa zbóż
- D. chów niedźwiedzi polarnych
- E. szycie skórzanych ubrań
- F. turystyka



**Zadanie 16. (0 –1)**

**Zaznacz poprawne dokończenie zdania.**

Rdzenną ludnością, która zamieszkuje Grenlandię są

- A. Lapończycy.
- B. Inuici.
- C. Nieńcy.
- D. Pomorcy.

**Zadanie 17. (0 –1)**

**Zaznacz zdanie, które wyjaśnia, dlaczego rozmarzanie wieloletniej zmarzliny na obszarach arktycznych przyczynia się do wzrostu efektu cieplarnianego.**

- A. Przyczyną rozmarzania wieloletniej zmarzliny w Arktyce jest globalne ocieplenie.
- B. Rozmarzanie wieloletniej zmarzliny w Arktyce powoduje uwalnianie się z bagien i torfowisk metanu do atmosfery.
- C. Rozmarzanie wieloletniej zmarzliny powoduje w Arktyce przesuwanie się granic stref roślinnych w kierunku północnym.
- D. Rozmarzanie wieloletniej zmarzliny powoduje w Arktyce przesuwanie się granicy stałego osadnictwa w kierunku północnym.

**Zadanie 18. (0 –4)**

**Podanym objaśnieniom przyporządkuj właściwy termin geograficzny, wybierając spośród wymienionych. W każdym wierszu tabeli zaznacz literę, którą oznaczono właściwy termin.**

- A. spinifex    B. scrub    C. uedi    D. endemit  
E. creeks    F. relik    G. busz

<b>I</b>	Gatunek roślin lub zwierząt, który przetrwał w niezmięnionej formie z dawnych epok geologicznych.	<b>A / B / C / D / E / F / G</b>
<b>II</b>	Gatunek roślin lub zwierząt, który w naturalnych warunkach swym zasięgiem nie wykracza poza dany obszar.	<b>A / B / C / D / E / F / G</b>
<b>III</b>	Formacja roślinna w Australii, którą tworzą sucholubne krzaczaste zarośla.	<b>A / B / C / D / E / F / G</b>
<b>IV</b>	Rzeki epizodyczne lub okresowe oraz ich doliny w Australii.	<b>A / B / C / D / E / F / G</b>

**Zadanie 19. (0 – 3)**

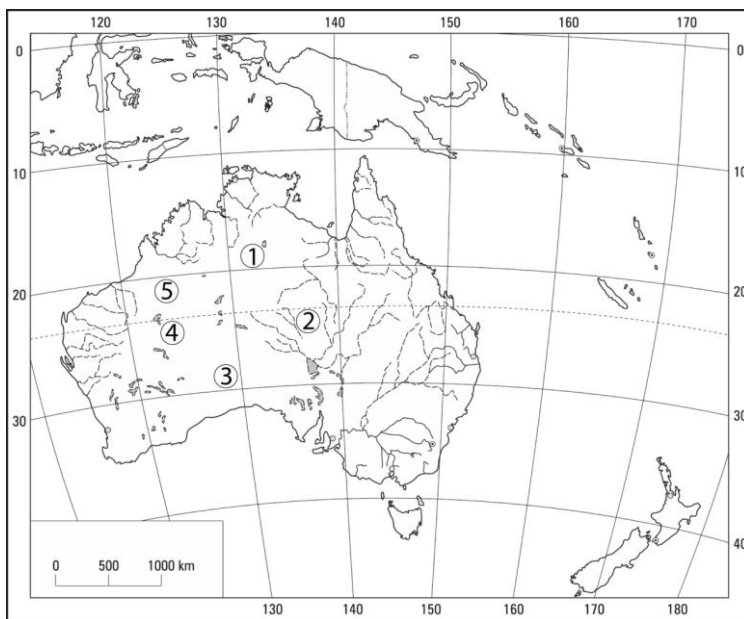
Sprowadzenie do Australii gatunków roślin i zwierząt, które dotychczas tu nie występowały, spowodowało poważne zagrożenie dla naturalnego środowiska tego kontynentu.

Spośród wymienionych gatunków roślin i zwierząt zaznacz te, które nie występowały w naturalnym środowisku Australii.

- A. opuncja
- B. ropucha olbrzymia (aga)
- C. spinifex
- D. kazauryrna
- E. króliki

**Zadanie 20. (0 –2)**

Na konturowej mapie Australii zaznaczono numerami położenie pustyń. Uzupełnij tabelę wpisując właściwe oznaczenia wymienionych pustyń.



Nazwa pustyni		Oznaczenie na mapie
A.	Wielka Pustynia Wiktorii	
B.	Wielka Pustynia Piaszczysta	

**Zadanie 21. (0 –1)**

**Zaznacz poprawne dokończenie zdania.**

W Australii nie występują lodowce górskie, ponieważ

- A. w górach Australii przez cały rok występuje temperatura powietrza powyżej 0°C.
- B. w górach Australii opady śniegu nie występują.
- C. w górach Australii brak jest pól firnowych.
- D. granica wiecznego śniegu na tym kontynencie przebiega wyżej niż wierzchołki gór.

**Zadanie 22. (0 –4)**

**Oceń prawdziwość informacji podanej w każdym zdaniu. Zaznacz P, jeżeli zdanie zawiera prawdziwą informację lub F – jeżeli informacja jest fałszywa.**

Zdania		Ocena	
A.	Jednym z czynników kształtujących klimat Australii jest równoleżnikowy przebieg gór.	P	F
B.	Występowanie wód artezyjskich w Australii jest skutkiem warunków klimatycznych tego kontynentu.	P	F
C.	Obszary bezodpływowe zajmują około 60% powierzchni Australii.	P	F
D.	Darling jest jedyną rzeką, która nawet w długotrwałym okresie braku opadów nie wysycha na żadnym odcinku biegu (od źródeł do ujścia).	P	F

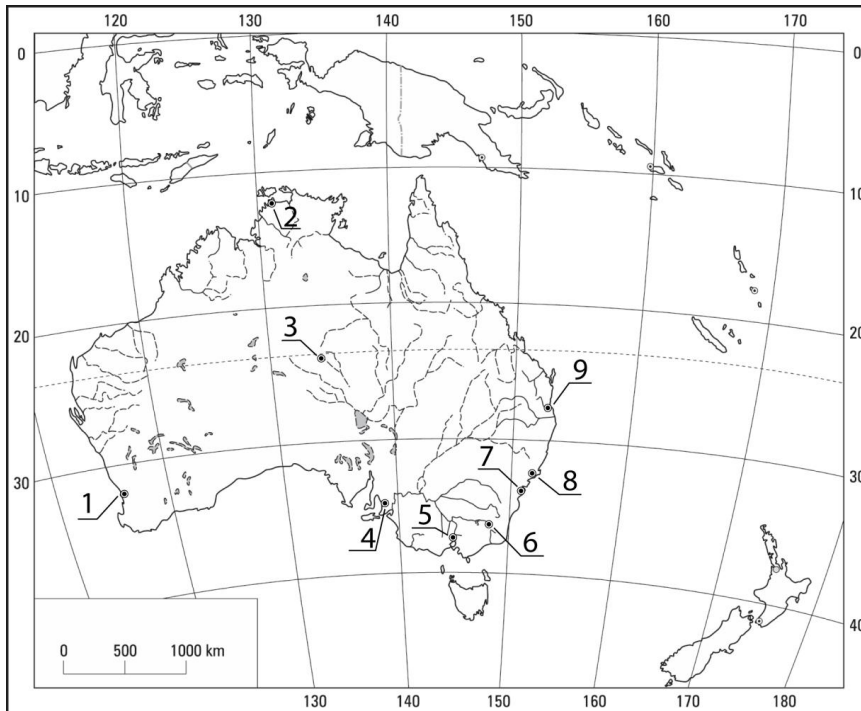
**Zadanie 23. (0 –4)**

**Skreśl w podanych zdaniach zbędne wyrazy napisane pogrubioną czcionką, tak aby zdania zawierały prawdziwe informacje.**

- A. Aborygeni należą do rasy **czarnej / żółtej**.
- B. Największym pod względem liczby ludności miastem Australii jest **Canberra / Sydney**.
- C. Wśród współczesnych imigrantów Australii przeważają **Europejczycy / Azjaci**.
- D. Australia jest **najbardziej / najmniej** zurbanizowanym kontynentem świata.

**Zadanie 24. (0 –4)**

Na mapie konturowej numerami zaznaczono wybrane miasta Australii. Uzupełnij tabelę wpisując właściwe numery, którymi na mapie oznaczono podane miasta.



	Miasto	Numer na mapie
A	Sydney	
B	Melbourne	
C	Brisbane	
D	Canberra	

**Zadanie 25. (0 –3)**

Jednym z najwybitniejszych badaczy Australii był Polak Paweł Edmund Strzelecki.

**Zaznacz** trzy prawdziwe informacje, które odnoszą się do odkryć geograficznych dokonanych przez tego podróżnika w Australii.

- A. Odkrycie złóż złota w okolicy Jeziora Torrensa.
- B. Odkrycie złóż złota w Górach Błękitnych.
- C. Odkrycie Tasmanii.
- D. Odkrycie krainy, którą P. E. Strzelecki nazwał Ziemią Gippsa (Gippsland).
- E. Odkrycie najwyższej góry kontynentu.

Korzystając z mapy konturowej Eurazji (załącznik nr 1), na której numerami od 1 do 12 oraz literami od A do E zaznaczono wybrane obiekty geograficzne, wykonaj **zadania 26 oraz 27**.

**Zadanie 26. (0 – 6)**

Przyporządkuj podanym nazwom geograficznym odpowiednie oznaczenie na mapie i uzupełnij tabelę.

Wyspy		Półwyspy	
Nazwa	Nr na mapie	Nazwa	Nr na mapie
Nowa Ziemia		Płw. Jamał	
Spitsbergen		Płw. Czukocki	
		Płw. Tajmyr	
		Płw. Kolski	

**Zadanie 27. (0 – 2)**

Zaznacz poprawne dokończenie zdania 27.1 oraz 27.2, wybierając odpowiedź spośród podanych.

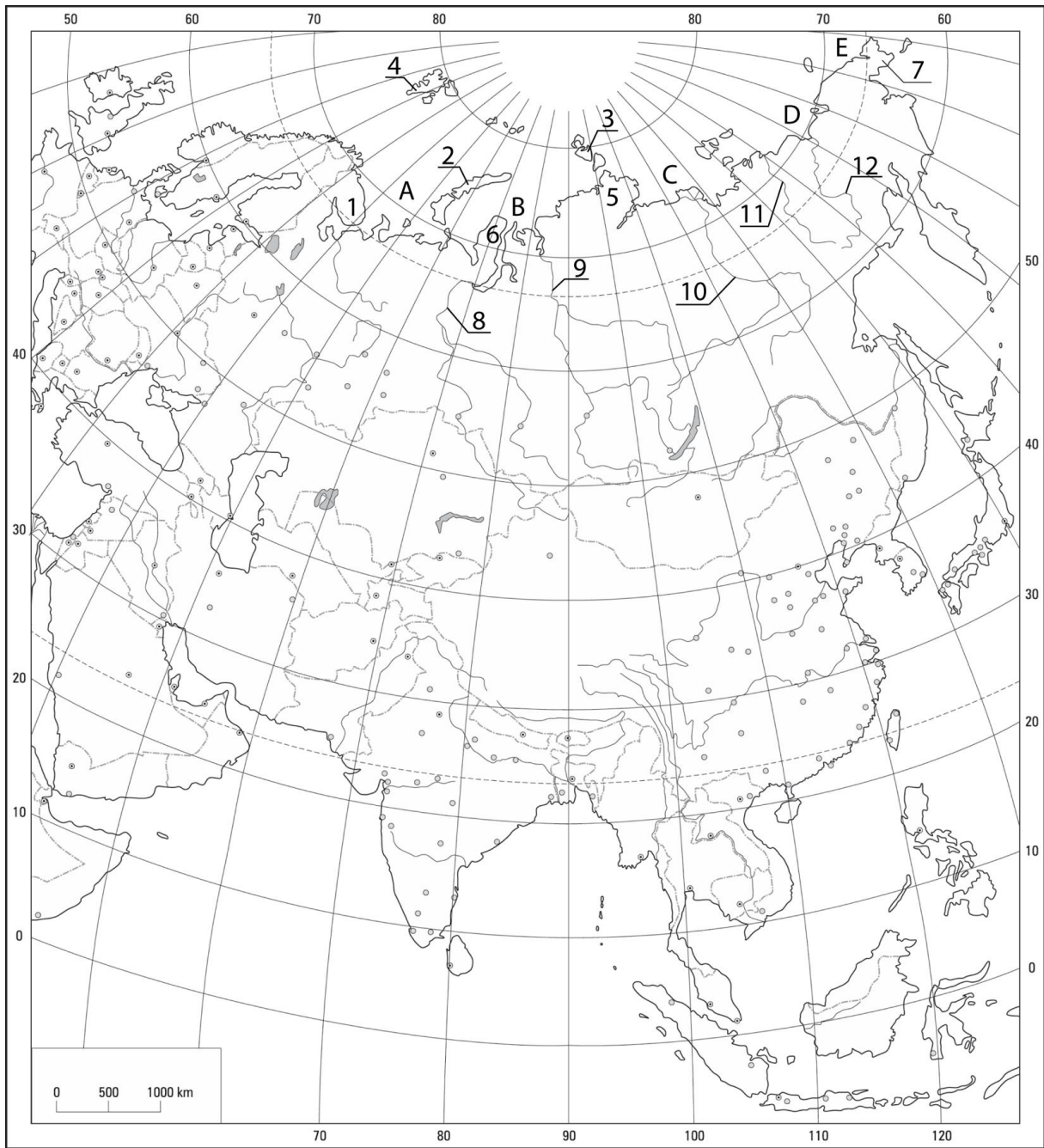
**27.1.** Na mapie literami **B, C, E** zaznaczono kolejno morza:

- A. M. Barentsa, M. Karskie, M. Wschodniosyberyjskie.
- B. M. Wschodniosyberyjskie, M. Beringa, M. Łaptiewów.
- C. M. Karskie, M. Łaptiewów, M. Czukockie.
- D. M. Łaptiewów, M. Wschodniosyberyjskie, M. Beringa.

**27.2.** Na mapie numerami **9, 10, 12** zaznaczono kolejno rzeki:

- A. Ob z Irtyszem, Indygirkę, Lenę.
- B. Jenisej, Lenę, Kołymę.
- C. Angarę, Kołymę, Lenę.
- D. Jenisej, Ob z Irtyszem, Angarę.

**Załącznik 1**



# **BRUDNOPIS**